

UJUNI AHMED – ELINA HIRVONEN

Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin

OPETUSMATERIAALIT 2023

KANSALLISTEATTERI
Yleisötyö

TEHTÄVÄPAKETTI

Esitykseen liittyvän oppimateriaalin on laatinut Kansallisteatterin yleisötyövastaava **Hanna Häyhä**. Tehtäviä voi vapaasti valikoida ja soveltaa. Tehtävät jakautuvat kahteen osaan: tehtävät ennen esityksen katsomista ja tehtävät esityksen katsomisen jälkeen.

Ennen esityksen katsomista

1. Taustatietoa esityksestä ja Kansallisteatterista

(tehtävän kesto n. 5 min)

- Olet tulossa Kansallisteatteriin katsomaan esitystä *Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin*.
- Esitys kertoo oman yhteisönsä ankarien sääntöjen ja kantaväestön ennakkoluulojen alla elävästä nuoresta, joka livahtaa salaa leffan päivänäytökseen ja Tyttöjen talon turvaan. Myöhemmin tästä somalialaisesta tytöstä kasvaa arvostettu yhteiskunnallinen vaikuttaja.
- Esityksessä käsitellään myös rankkoja aiheita, kuten tyttöjen sukuelinten silpomista. Teos ei kuitenkaan sisällä silpomiseen liittyvää realistista kuvastoa. Esitystä suositellaan yli 13-vuotiaille.
- Tapahtumapaikkana on Helsinki, josta poiketaan Lontooseen ja Mogadishuun. Mogadishu on Somalian pääkaupunki.
- Esityksen tapahtumat ajoittuvat useaan eri aikaan: 90-luvulle, 2000-luvulle, 2010-luvulle ja 2020-luvulle.
- Tarinan päärooli on jaettu kahdelle näyttelijälle: **Safiya Abukar** esittää päähenkilöä nuorena ja **Emilia Neuvonen** aikuisena. Päähenkilön nimi on Ujuni.
- Esityksen on ohjannut **Satu Linnapuomi**, joka on aiemmin ohjannut Kansallisteatteriin näyttämöteokset *Otteita* (2019), *Anne F* (2021) ja *Pakko jakaa* (2021).
- *Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin* pohjautuu suurelta osin **Ujuni Ahmedin** ja **Elina Hirvosen** samannimiseen kirjaan (WSOY, 2022). Näyttämöteos ottaa kuitenkin myös taiteellisia vapauksia.
- Esityksen kesto on n. 2 h 40 min ja esityksessä on n. 20 min kestävä väliaika.
- Esitys esitetään Suomen Kansallisteatterin Suurella näyttämöllä. Suuren näyttämön katsomoon mahtuu kaikkiaan 954 katsojaa (myynnissä yleensä 682 paikkaa).
- Kansallisteatterin vanha puoli, jolla Suuri näyttämö on, rakennettiin vuonna 1902. Rakennus sijaitsee Helsingin Rautatien torin laidalla.
- Kansallisteatteri on vanhin suomenkielinen teatteri. Se perustettiin vuonna 1872, jolloin sen nimi oli Suomalainen Teatteri. Nimi vaihtui Suomen Kansallisteatteriksi vuonna 1902.

2. Kahden näyttelijän My Day -video

(tehtävän kesto n. 5 min)

Katso Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -esityksen pääosanäyttelijöiden **Safiya Abukarin** (esittää nuorta Ujunia) ja **Emilia Neuvosen** (esittää aikuista Ujunia) yhteinen [My Day -video](#) (kesto n. 5 min), jossa näyttelijät kertovat päivästänsä ennen harjoitusten alkua ja tutustuttavat samalla Kansallisteatteriin.

3. Teatterietiketti ja turvallisemman tilan periaatteet

(tehtävän kesto n. 5 min)

[Tutustu teatterietikettiin \(pdf\)](#) eli teatterissa olemisen pelisääntöihin, jotta kaikilla on hyvä olla teatterissa.

[Tutustu myös turvallisemman tilan periaatteisiin \(pdf\)](#), jotka ovat käytössä Kansallisteatterissa.

4. Pohjustava tehtävä: ihmisoikeudet, tyttöjen ja naisten oikeudet, yksilö- ja paritehtävä (tehtävän kesto n. 15 min)

a) Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -esitys käsittelee muun muassa tyttöjen ja naisten oikeuksia sekä valtaan ja väkivaltaan liittyviä aiheita. Alla on kuusi väitettä. Ympyröi vastaus, joka vastaa parhaiten omaa käsitystäsi tai mielipidettäsi. Jutelkaa lopuksi parin kanssa siitä, miksi valitsitte juuri kyseiset vastaukset eli perustelkaa valintanne.

Maailma on kaikille tasa-arvoinen.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

Haluan, että maailma on kaikille tasa-arvoinen.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

Maailmaa on mahdollista muuttaa.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

Kaikilla maailman lapsilla ja nuorilla pitää olla mahdollisuus käydä koulua.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

Saan itse päättää omasta kehostani ja tulevaisuudestani.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

Kaikilla ihmisillä on oikeus turvaan ja koskemattomuuteen.

SAMAA MIELTÄ JOKSEENKIN SAMAA MIELTÄ ERI MIELTÄ

b) Lukekaa teksti, joka kertoo YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisesta julistuksesta ja naisten oikeuksista.

“Vuonna 1948 YK:n yleiskokouksessa hyväksyttiin ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, jonka mukaan jokaisella ihmisellä on samat oikeudet riippumatta iästä, sukupuolesta, uskonnosta, kansalaisuudesta tai muusta tekijästä. Julistus on kokonaisvaltainen ja käsittää elämän ja yhteiskunnan jokaisen osa-alueen.

Vaikka julistuksen ovat ratifioineet lähes kaikki YK:n jäsenmaat, ja se on laajalti tunnettu, se ei todellisuudessa turvaa kaikkien ihmisoikeuksia. Usein erityisesti naisten ja vähemmistöjen ihmisoikeudet eivät täysin toteudu, sillä heihin kohdistuu rakenteellista syrjintää ja väkivaltaa. Naisilla ja vähemmistöillä on kautta historian ollut heikommat mahdollisuudet myös taloudelliseen itsenäisyyteen, päätöksentekoon sekä johtajuuteen. Ihmisoikeusjulistus ei puutu näihin ongelmakohtiin, mikä omalta osaltaan estää naisten oikeuksia toteutumasta.

Vuoden 1948 ihmisoikeusjulistuksen jälkeen on solmittu uusia sopimuksia juuri naisten oikeuksien takaamiseksi. Sopimukset mm. pyrkivät poistamaan syrjintää ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, sekä asettavat konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä, jotta myös naisten ihmisoikeudet - eli naisten oikeudet toteutuisivat.”

Lähde: unwomen.fi/naisten-oikeudet/

c) Pohdi parin kanssa seuraavia kysymyksiä. Perustelkaa vastauksenne.

- Miten tyttöjen ja naisten oikeudet toteutuvat Suomessa?
- Miten poikien ja miesten oikeudet toteutuvat Suomessa?
- Miten eri sukupuolivähemmistöjen oikeudet toteutuvat Suomessa?
- Miten tasa-arvo on kehittynyt Suomessa viimeisen 100 vuoden aikana?

5. Lisätehtävä / jatkotyöskentelytehtävä

Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -näytelmä pohjautuu suurelta osin **Ujuni Ahmedin** ja **Elina Hirvosen** samannimiseen kirjaan (WSOY, 2022). Lue kirja ennen kuin menet katsomaan esityksen. Esityksen nähtyäsi kirjoita teoksista vertaileva teksti.

Esityksen katsomisen jälkeen

1. Purkava tehtävä: kohtausten muisteleminen, paritehtävä (tehtävän kesto n. 5 min)

Käykää vierustoverin kanssa seuraavat kysymykset suullisesti läpi (teillä voi olla eri vastaukset). Kohtaus on näytöksen osa, joka vaihtuu yleensä, kun henkilöt, aika tai tapahtumapaikka vaihtuvat.

Mikä oli esityksen...

- a) paras kohtaus?
- b) hauskin kohtaus?
- c) surullisin kohtaus?
- d) sekavin kohtaus?
- e) hurjin kohtaus?
- f) vaikuttavin kohtaus?

2. Purkava tehtävä: kahden päähenkilön tarkasteleminen, paritehtävä (tehtävän kesto 5 min)

Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -esityksessä kaksi eri näyttelijää esittää samaa Ujuni-nimistä roolihahmoa: toinen Ujunia nuorena (**Safiyua Abukar**) ja toinen Ujunia aikuisena (**Emilia Neuvonen**).

Jutelkaa parin kanssa tästä ratkaisusta seuraavien kysymysten avulla:

- a) Mitä pidit ratkaisusta, jossa kaksi näyttelijää näyttelee samaa hahmoa eri-ikäisenä?
- b) Millaista oli seurata kahden hahmon tarinaa?
- c) Millainen nuoren Ujunin hahmo on?
- d) Millainen aikuisen Ujunin hahmo on?
- e) Millä tavalla henkilö muuttuu tai kehittyy tarinan edetessä?

3. Purkava tehtävä: purkakaa esitystä alla olevien kysymysten avulla ensin pareittain, sitten koko ryhmän kesken (tehtävän kesto n. 10 min)

- a) Mitä pidit *Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin* -esityksestä?
- b) Mitä pidit eri osa-alueista: käsikirjoitus, ohjaus, näyttelijäntyö, lavastus, puvustus, äänisuunnittelu, valosuunnittelu, videosuunnittelu, maskeeraus, musiikki, koreografiat?
- c) Miltä tuntui katsoa esitystä? Mitä tunteita, ajatuksia ja kysymyksiä esitys sinussa herätti?
- d) Mikä esityksessä oli hyvää?
- e) Mitä olisit itse tehnyt toisin?
- f) Mistä näytelmä kertoo? Mitkä ovat näytelmän keskeiset aiheet ja teemat?

4. Lisätehtävä / jatkotyöskentelytehtävä: keskustelua rasismista ja antirasismista sekä syrjinnästä ja yhdenvertaisuudesta, yksilö- ja ryhmätehtävä (tehtävän kesto n. 10 min)

Tutustu napakkaan sanastoon, joka liittyy antirasismiin, rasismiin, syrjintään ja yhdenvertaisuuteen. Sanasto ei ole kattava vaan hyvin pieni otos aiheeseen liittyvästä sanastosta. Huomaa, että sanat ja niiden merkitykset muuttuvat ajassa ja lisäksi sanoilla voi olla erilaisia merkityksiä yksilöille. Sanat ovat aakkosjärjestyksessä.

- Ympyröi kaikki sinulle ennestään tutut sanat.
- Tee huutomerkki sellaisten sanojen eteen, joita et ole ennen kuullut.
- Tee kysymysmerkki sellaisten selitysten perään, jotka eivät aukea sinulle tai joihin kaipaat lisätietoa.

Jutelkaa sanastosta yhdessä koko ryhmän kesken. Selvittäkää tarkennuksia kohtiin, joihin teitte kysymysmerkkejä.

Lyhyt sanasto liittyen antirasismiin, rasismiin, syrjintään ja yhdenvertaisuuteen

ANTIRASISMI: Aktiivista ja tietoista toimintaa kaikkia rasismin muotoja vastaan. Antirasistista toimintaa on se työ, joka vähentää etnistä syrjintää, syrjivien käytäntöjen vaikutuksia ja kielteisiä ennakkoluuloja.

ENNAKKOLUULO: Oletus tai käsitys, joka on luotu ennen ihmiseen, asiaan tai ilmiöön tutustumista. Ennakkoluulot voivat pohjautua esimerkiksi tietämättömyyteen tai stereotypioihin. Ennakkoluulot voivat olla myös tiedostamattomia.

ETUOIKEUDET: Tarkoittaa niitä yhteiskunnallisia etuja, joita ihminen saa vain koska on syntynyt tiettyyn asemaan.

MONIKULTTUURISUUS: Erilaisten kulttuurien edustajien yhteiselo asuinalueella, maassa, organisaatiossa tai muussa yhteisössä.

RASISMI: Rasismi on ajatusmalli, jossa ihmisryhmiä määritellään alempiarvoiseksi esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasismi voi näyttäytyä eri yhteiskunnan alueilla yksilöiden ja ryhmien välisenä tahallisuutena tai tahattomana ennakkoluuloihin ja vierauden pelkoihin perustuvana käyttäytymisenä tai yhteiskunnan rakenteissa

olevina syrjivinä käytäntöinä. Rasismi ylläpitää eriarvoisuutta ja vahingoittaa sen kohteiden lisäksi koko yhteiskuntaa.

RAKENTEELLINEN RASISMI: Lainsäädännön ja erilaisten instituutioiden käytäntöihin ja sääntöihin pohjautuva rasismi.

REPRESENTAATIO: Tulee englannin kielen sanasta representation eli edustus. Termillä viitataan ihmisryhmän mahdollisuuteen tulla kuulluksi ja nähdyksi yhteiskunnassa, esimerkiksi mediassa.

SYRJINTÄ: Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

TURVALLISEMPI TILA: Tila, jossa aktiivisesti sovelletaan turvallisemman tilan periaatteita ja käyttäjiltä edellytetään näihin sitoutumista. Tilasta vastaavat puuttuvat kaikenlaiseen häirintään ja syrjintään.

YHDENVERTAISUUS: Henkilöön liittyvät tekijät, kuten vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai ihonväri, eivät saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja. Perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Mitä voit tehdä, jos kohtaat rasismia tai syrjintää?

- Jos kohtaat rassistista syrjintää tai muuta syrjintää, puhu siitä aikuisille (esim. vanhemmillesi, opettajille tai rehtorille).
- Voit myös ottaa yhteyttä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon:
syrjinta.fi/web/yhdenvertaisuusvaltuutettu/asiakaspalvelu

Lue lisää aiheesta (internet- ja kirjallisuusvinkkejä opettajille ja oppilaille):

thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet

syrjinta.fi/syrjinta-ja-yhdenvertaisuus

mixedfnns.fi/

punainenristi.fi/tyomme/rasisminvastainen-toiminta/

rasmusnet.org/oppimateriaali-kouluille

rauhankasvatus.fi/materiaalit/

yhteisetlapsemme.fi/

Arkipäivän rasismi koulussa (Hakapaino, 2011)

Feministisen pedagogiikan ABC - opas ohjaajille ja opettajille (Vastapaino, 2018)

Mixed – Suomalaista elämää kulttuurien risteyssä (Kosmos, 2022)

5. Lisätehtävä / jatkotyöskentelytehtävä: lue Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -kirjaan ja -näytelmään sekä Ujuni Ahmediin liittyviä kolumneja, mielipidekirjoituksia ja artikkeleita (tehtävän kesto n. 15 min)

Voit aloittaa näistä (ilmestymisjärjestyksessä tuoreimmasta vanhimpaan):

hs.fi/sunnuntai/art-2000009514972.html

Anna-Stina Nykäsen kolumni: Tämä on liian vaikea aihe

Kuka uskaltaa puhua huivipakosta tai kuritusväkivallasta maahanmuuttajien perheissä? Kaikkien pitäisi. HS 16.4.23, Anna-Stina Nykänen

hs.fi/kulttuuri/art-2000009439057.html

Somalitaustaisen ihmisen tarinan toivotaan herättelevän poliitikkoja: Kaikille ei ole mahdollista saada ääntään kuuluviin, sanoo Ujuni Ahmed

Kansallisteatterin suurella näyttämöllä ei ole aiemmin nähty päärooleissa afrikkalais-taustaisia naisia. Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin -näytelmä pohjautuu samannimiseen kirjaan ja Ujuni Ahmedin tarinaan. HS 26.3.2023, Riitta Koivuranta

hs.fi/mielipide/art-2000009442495.html

Kolmesataa vuotta tasa-arvon toteutumiseen

Kun taloussivuilla puhutaan työelämän tasa-arvosta, se jää helposti vain valkoisen feminismin kysymykseksi. HS 11.3.2023, Elina Lappalainen

yle.fi/a/3-12317839

Kun Ujuni Ahmed oli nuori, hän tunsii olevansa niin näkymätön, ettei osannut edes haaveilla mistään – nyt hän rohkaisee nuoria unelmoimaan

Yle Kulttuuri, 20.2.2022, Miia Gustafsson